

Рязанова Н.О.

Асистент кафедри обліку і аудиту

Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля

м. Луганськ, Україна

ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ

Для активізації експортного потенціалу регіону потрібна розробка і проведення ефективної експортної політики. Формування експортної політики забезпечується сукупністю відповідних інструментів її реалізації. Набір цих інструментів і спосіб їх використання зумовлені різними обставинами. Оскільки соціально-економічне становище України переживає складний етап розвитку, необхідно зазначити обставини, які, у першу чергу, пов'язані з характером проявлення кризи, а саме:

масштаби прояву кризи в соціально-економічній, у тому числі в експортній системі регіону;

проблематика кризи, її територіальна і експортноорієнтована галузева структура;

характер протікання кризи в експортній системі регіону.

Найважливішою проблемою експортної політики регіону є вибір об'єктної спрямованості дій із стимулювання експортної промисловості. Проблема об'єктної спрямованості експортної політики, тобто визначення пріоритетних галузей, полягає в тому, що залежно від етапу реформування в цілому економіки, кон'юнктурних змін на зовнішньому ринку ці пріоритети можуть змінюватися.

Так, для України конкурентоздатними на світовому рівні експортноорієнтованими галузями все ще залишаються важке транспортне машинобудування, нафтохімічна продукція, у свою чергу, збільшення у

вказаних галузях експортної, інноваційної та інвестиційної активності представляється завданням як державної, так і регіональної важливості. Вказані галузі більше за інших задовольняють сформульованим критеріям і повинні стати головними пріоритетами експортної політики як в державному, так і в регіональному аспекті.

У рамках правового забезпечення здійснюється експортна політика, яка регулюється органами державної і регіональної влади як система правових, економічних і організаційних заходів, направлених на підвищення ефективності експортної промислової діяльності, виходячи з інтересів, цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку регіону.

При розробці експортної політики регіону варто визначити фундаментальні аспекти її реалізації, а саме [3]:

підтримка підвищення виробництва експортноорієнтованих галузей;

стимулювання попиту на високотехнологічну продукцію виробничо-технологічного призначення, яка має стійкі ринки збуту;

організація високоефективних виробництв нових видів експортноорієнтованої продукції, яка користується підвищеним попитом, на базі наявного виробничого потенціалу та високих технологій.

За допомогою експортної політики регіону здійснюється стимулююча дія на організаційно - економічні структури експортної індустрії, що націлена на реалізацію інтересів регіону [1]. Для цього можливо використання господарського законодавства, регулювання стосунків власності, антимонопольна політика і підтримка конкуренції, бюджетно-податкова, грошово-кредитна і цінова політика, регулювання зовнішньоекономічної діяльності, планування і розробка різних цільових програм. Розробка експортної політики дозволяє визначити пріоритети, об'єкти дії і регулювання, процедури моніторингу і коригування. При цьому комбінація інструментів експортної політики регіону повинна відповідати трансформації реального сектора економіки регіону і не може не мінятися по мірі зміни етапів кризи. Формування експортної політики, як правило, відбувається стосовно умов

тривалої кризи при дуже обмежених інвестиційних ресурсах і незавершеності становлення інфраструктури ринку. У зв'язку з цим на початковому етапі реалізації експортної політики доцільно акцентувати увагу на інституціональних і макроекономічних її компонентах [2].

У наступний період можлива активізація експортної політики регіону на базі поступової ретракції (розгортання) ресурсних методів для підтримки пріоритетних експортноорієнтованих галузей і видів експортних виробництв, включаючи високотехнологічні та наукомісткі.

У відсутності можливостей довгострокових інвестицій в основний капітал на початковому етапі відновлення промисловості набуває переваги шлях повнішого використання вже накопиченого виробничого потенціалу, значна частина якого не використовується [3]. Для реалізації такого підходу потрібно вкладення в оборотний капітал за рахунок короткострокових позик за допомогою кредитної емісії, що, своєю чергу, дасть можливість великим підприємствам-експортерам забезпечувати себе сировиною і енергією, інтенсифікувати використання наявної робочої сили і задіювати, таким чином, потужності, які простоюють. Це створить базу для активізації інвестиційної та інноваційної діяльності.

Експортна політика регіону повинна містити напрями, які включають забезпечення умов випереджаючого зростання виробництва, що ґрунтується на нових технологічних устроях, формують точки зростання і сектора розвитку перспективних науково-технічних розробок:

розвиток принципово нових енерго- і ресурсозберігаючих технологій;

збереження науково-технічного потенціалу і підтримка як на державному, так і на регіональному рівні високих технологій, відповідних світовому рівню;

розвиток виробництва наукомісткої продукції з метою розширення експортного потенціалу регіону;

створення екологічно чистих експортних виробництв і випуск екологічно безпечних видів продукції;

підвищення конкурентоздатної експортної продукції, що випускається, шляхом розвитку системи сертифікації продукції, систем якості;

розвиток системи науково-технічної інформації та інфраструктури експортного промислового комплексу.

Програма експортної політики регіону має бути розроблена з урахуванням необхідності комплексного рішення [4]:

економічних проблем – забезпечення економічної незалежності, поетапне досягнення оптимального співвідношення між виробництвом продукції, що експортується і імпортується; збільшення вкладу експортної промисловості у формування бюджету;

соціальних проблем – забезпечення зайнятості населення, поліпшення умов праці, підготовка кадрів;

екологічних проблем, у тому числі на основі зменшення негативної дії промисловості на довкілля;

проблем використання стратегічних ресурсів регіону – трудових, природних, інфраструктури регіону.

Системне рішення вищезгаданих проблем сприятиме створенню нового і розширенню діючого виробництва конкурентоздатної експортної продукції на основі його технічного переозброєння. Успіх рішення цієї задачі багато в чому залежить від якості опрацювання таких питань, як створення умов для ініціації підприємствами свого реформування, забезпечення ефективності заходів державної і регіональної підтримки експортної промисловості; забезпечення захисту вітчизняного регіонального ринку від експортної експансії, а також створення умов з активного просування експортної продукції на зовнішньому ринку.

У сучасних умовах ефективність функціонування економічного комплексу в експортному аспекті залежить багато в чому від масштабів і характеру його включення в процеси міжнародного розподілу праці [5]. Низька доля оброблювальних галузей в структурі експорту свідчить про те, що недостатньо використовуються порівняльні переваги ряду підгалузей промисловості,

пов'язаних з високими технологіями. В умовах глобалізації доцільно зробити акцент на розвиток конкурентоздатного експорту продукції оброблювальної промисловості, відмовившись від надмірної ставки на експорт палива і сировини. Це тим більш необхідно, оскільки паливно-сировинна орієнтація консервує технічну відсталість, відтворює гірші умови зовнішньоторгового обігу. Отже, в реалізації експортного потенціалу регіону недоцільно обмежуватися тільки на сировинних галузях, необхідно нарощувати його і на базі інших виробництв.

Література

1. Елькин И.В. Оценка и перспективы развития экономики региона с экспортной ориентацией: дис... канд. экон. наук: 08.00.05 / И.В. Елькин. – Иркутск, 2010. – 189 с.
2. Пилипенко И.В. Конкурентоспособность стран и регионов в мировом хозяйстве: теория, опыт малых стран Западной и Северной Европы / И.В. Пилипенко. – Смоленск: Ойкумена, 2005. – 496 с.
3. Третьяк В.В. Регион в аспекте формирования внешнеэкономических связей / В.В. Третьяк // Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Луганськ: СНУ ім. В.Даля. – 2004. – № 10(80), ч. 1. – С. 97-102.
4. Третьяк В.В. Проблемы формирования та напрямки реалізації регіональної інноваційної політики / В.В. Третьяк, Н.В. Дронова // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 2 (16). – С. 154-156.
5. Фаминский И.П. Современная международная торговля / И.П. Фаминский. – М.: МГУ, 1981. – 448 с.